

MANUAL DE PREVENCIÓ DE DELICTES SOCIETAT MUNICIPAL D'APARCAMENTS I PROJECTES.

Informe d'avaluació dels nous riscos penals

Mapa de riscos

Índex

1. Introducció.....	2
2. Anàlisi i metodologia	2
3. Criteris per a la evaluació. Evaluació de riscos penals	3
4. Mesures de control i determinació del risc residual	6
5. Cuadre resum de l'anàlisi de riscos dels nous tipus penals.Mapa de Riscos	10

1. INTRODUCCIÓ

Un dels objectius del Manual de Prevenció de Riscos Penals a implantar és establir controls concrets per evitar que es cometin delictes al si de la Societat Municipal d'Aparcaments i Projectes (SMAP) en què hi hagi responsabilitat per a la persona jurídica.

La Societat Municipal d'Aparcaments i Projectes no tolerarà cap comportament que pugui esdevenir en infraccions o incompliments normatius inclosos els penals. Per tant, la SMAP identifica i avalua els riscos penals en funció dels processos i activitats de negoci de l'Organització per tal de:

- Detectar i prevenir la comissió de delictes per qualsevol de les persones abans esmentades.
- Establir mesures de supervisió i control per evitar o disminuir el risc penal.
- Eximir o atenuar la responsabilitat penal de la persona jurídica.

Per aconseguir-ho, ha desenvolupat un mètode per al reconeixement i l'avaluació dels riscos associats a l'incompliment legal per part d'accionistes, responsables, executius, directius, administradors, representants o els qui realitzin activitats d'administració i supervisió, així com també les persones que estiguin sota la direcció o supervisió directa de les persones abans esmentades.

Aquest procés s'ha de fer no només al moment d'elaboració i implementació del Manual de prevenció i els documents que l'acompanyen, sinó també cada vegada que es produeixi una modificació substancial en l'activitat o els processos que es desenvolupen a l'Organització o, com en el present suposat, quan es produeixi una modificació legislativa per la qual s'amplia el catàleg de conductes delictives que poden ser comeses per les persones jurídiques.

En concret, aquest procediment és conseqüència de la reforma operada al Codi Penal per la nova Llei Orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual (la "LO 10/2022") que modifica el règim jurídic de responsabilitat penal de la persona jurídica, la més rellevant és l'ampliació de la llista numerus clausus de delictes susceptibles de ser comesos per aquestes per incloure algunes conductes vinculades amb els delictes contra la integritat moral i els delictes d'assetjament sexual.

2. ANÀLISI I METODOLOGIA

Un dels elements clau de tot el model de prevenció de riscos penals és l'anàlisi i la valoració dels riscos penals que puguin tenir lloc al si de l'Organització.

Aquest procés d'identificació i avaluació dels riscos penals es fa a través de:

- La identificació de les conductes delictives i la seva relació amb les àrees o activitats de l'SMAP en l'àmbit de les quals podrien arribar a cometre's conductes delictives.
- L'apropament al funcionament normal i habitual de l'Organització, analitzant les conductes habituals, els procediments establerts per a la realització de la seva activitat diària i els protocols seguits en compliment de la normativa interna i de les normes legalment previstes en els diferents camps que afecten l'empresa.
- La definició i la concreció, entre d'altres, dels processos existents en el model productiu de l'empresa.

Aquesta identificació es fa des d'un doble prisma: i) valorant per una banda els riscos inherents a tota empresa que opera en l'àmbit de les concessions públiques i del manteniment de carreteres, i ii) els riscos propis que presenta la SMAP tenint en compte els seus particularitats, estructura i mecanismes de control que ja es troben implantats a la data de formular aquesta anàlisi.

3. CRITERIS PER A LA EVALUACIÓ. EVALUACIÓ DE RISCOS PENALS

Per a la valoració dels riscos s'han tingut en compte els objectius, polítiques i compromisos de compliance penal que s'especifiquen al Manual de Prevenció Riscos Penals i al Codi Ètic de la SMAP.

Els paràmetres de risc i mètriques utilitzats per ponderar i valorar cadascun dels escenaris de riscos (cadascun dels delictes) venen determinats per dos factors: **probabilitat i impacte**.

Es considera que els **paràmetres** que componen el factor de la probabilitat són:

- i. la classe d'activitat, la freqüència de l'activitat o el procés, el nombre de persones (socis, administradors, treballadors o col·laboradors) que poden cometre el delicte dins de l'organització, inclòs el perfil d'aquest.
- ii. l'històric o els antecedents a l'Organització, les variables macroeconòmiques i microeconòmiques que caracteritzen l'economia nacional i local.

Es classifica el component de Probabilitat d'acord amb les 5 categories següents;

Categoria	Valor	Descripció
Molt probable	5	<p>Quan es donin almenys tres de les circumstàncies següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> • L'activitat principal de l'empresa té relació directa amb la conducta tipificada a l'il·lícit penal. • La freqüència de la realització de l'activitat és periòdica almenys una vegada al mes. • El nombre de persones que dins de l'organització poden fer aquesta activitat és del 30 al 50%. • En els darrers cinc anys hi ha antecedents de la realització de conductes que poden implicar la comissió d'un il·lícit penal.
Probable	4	<p>Quan es donin les circumstàncies següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> • L'activitat principal de l'empresa té relació directa amb la comissió possible de l'il·lícit penal. • La freqüència de la realització de l'activitat és periòdica, almenys una vegada cada tres mesos. • El nombre de persones que dins de l'organització poden realitzar aquesta activitat és menor del 30% • Quan es donin dues de les quatre circumstàncies previstes per al cas de "risc molt probable)
Moderada	3	<p>Quan es donin les circumstàncies següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> • L'activitat principal de l'empresa té relació directa amb la comissió possible del delictes. • La freqüència de la realització de l'activitat és d'un màxim d'una vegada a l'any. • El nombre de persones que dins de l'organització poden fer la conducta és inferior al 10%
Improbable	2	<p>Quan es donin les circumstàncies següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> • L'activitat principal de l'empresa no té cap relació directa amb la possible comissió del delictes. • La freqüència, per tant, seria com a màxim una vegada a l'any. • El nombre de treballadors que podrien executar l'activitat és inferior al 10%

Molt improbable/Inexistent	1	<p>Quan concorrin les circumstàncies següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cap activitat de l'empresa no està relacionada amb el delicte que s'avalua. • La freqüència és inexistent. • Cap dels treballadors té una funció relacionada amb l'activitat esmentada. • No s'han donat casos en els darrers cinc anys de cap conducta que pogués donar lloc a la comissió del delicte.
-----------------------------------	---	--

Pel que fa a l'**impacte o significança**, es valora la gravetat de les conseqüències que per a l'empresa pot portar la comissió de les conductes descrites, en funció de la pena que es pot imposar i les derivades pel que fa a la continuïtat del negoci, cost reputacional i conseqüències per als stakeholders.

Sent significació o impacte per a l'organització:

Impacte	Valor	Descripció
MOLT ALT	5	Risc la materialització del qual impliqui una pena o conseqüència que pugui posar en perill la continuïtat del negoci o activitat (clausura, prohibició de dur a terme activitats, dissolució, penes d'elevada quantia que no puguin ser assumides per l'empresa), comportin un elevat cost reputacional per existir cobertura mediàtica, i afectin l'òrgan d'administració i alta direcció i caps de departament de l'empresa
ALT	4	Risc la materialització del qual impliqui una pena greu per a l'organització com a intervenció judicial, penes d'elevada quantia que puguin ser assumides per l'organització, cloenda temporal dels locals o prohibició temporal per dur a terme l'activitat), comportin un cost reputacional mitjà, i afectin diversos departaments especialment rellevants per la seva vinculació a l'activitat de l'empresa i és difícil substituir la persona/es implicada/des (caps de departament)
MITJA	3	Risc la materialització del qual implica una situació de crisi, i que afecta la gestió ordinària de l'empresa però no afecta la continuïtat del negoci. Per exemple: pena de multa i riscos reputacionals moderats en no existir cobertura mediàtica. Afecta un únic departament de l'empresa però és difícil substituir la persona implicada
BAIX	2	Risc la materialització del qual implica una pena de multa econòmica que pot ser assumida per l'organització, sense tenir perjudicis en la continuïtat del negoci, però sí que té conseqüències en l'activitat ordinària de l'organització en afectar diversos departaments però la substitució del treballador implicat és senzilla per no

		ocupar un càrrec especialment rellevant o tenir un perfil baix
MOLT BAIX	1	Quan el delicte no sigui aplicable per ser delictes especials propis o quan no sigui un delicte propi de la seva activitat

Una vegada assignats els valors dels factors anteriorment indicats, s'obtindrà el valor final de cada risc, atenent la fórmula següent:

$$V = P \times I$$

On:

- V = VALOR DEL RISC
- P = PROBABILITAT D'OCURRÈNCIA
- I = IMPACTE

L'avaluació dels riscos ens permet classificar-los a 4 nivells en funció del valor de risc obtingut. Així distingim:

- Risc molt alt: el valor obtingut és igual o superior a 15 punts.
- Risc alt: el valor obtingut és igual o superior a 9 punts i inferior a 15.
- Risc mitjà: El valor obtingut és igual o superior a 4 i inferior a 9 punts.
- Risc baix: El valor obtingut és inferior a 4 punts.

No obstant això, en aquest sentit, és fonamental posar de manifest que no és el mateix el risc de comissió de delictes calculat amb independència dels controls i mesures de prevenció existents a l'Organització, és a dir, el risc propi del delicte atenent la seva pròpia naturalesa (risc inherent), que és el que obtenim després d'aplicar aquesta fórmula; que el risc que resulti una vegada tinguts en compte els controls preventius i de detecció que l'Organització ha implantat tendents a eliminar, o almenys mitigar, el risc de la comissió de delictes (risc residual).

4. MESURES DE CONTROL I DETERMINACIÓ DEL RISC RESIDUAL

Com hem indicat, un cop determinat el risc inherent, hem d'analitzar l'efectivitat de les activitats o els mecanismes de control establerts per la mateixa organització per mitigar els riscos identificats.

Els controls poden tenir alhora diversos aspectes a valorar, el primer és sens dubte la seva eficàcia intrínseca, quant a grau d'aplicació, la freqüència en la seva execució i seguiment, determinació i definició del responsable/s del mateix, el caràcter preventiu o no (no hem d'oblidar que ens movem en l'àmbit de la prevenció dels delictes) i el grau de documentació o evidència.

D'aquesta manera l'efectivitat del control sobre el valor del risc serà el resultat de ponderar els factors següents:

1. Grau d'aplicació, que es qualificarà en:

- Molt deficient
- Insuficient
- Millorable
- Apropiat

Segons la resposta que s'obtingui a les preguntes següents:

- ¿Hi ha eines informàtiques o similars que permetin una gestió del control amb independència de persones concretes?
- ¿El control ha estat informat, és conegut per tota l'organització en cas que sigui d'aplicació genèrica o per les persones de les àrees que hi estiguin afectades?
- ¿El control és acceptat pel conjunt de l'organització o per les persones, àrees sobre les quals els he aplicat, és a dir, no hi ha esdeveniments que puguin indicar que s'ha deixat d'aplicar per voluntat de persones?
- ¿Hi ha mecanismes de verificació del seguiment del control?

2. Freqüència en la seva execució i seguiment, es qualificarà en:

- Molt deficient
- Insuficient
- Millorable
- Apropiat

Segons la resposta que s'obtingui a les preguntes següents:

- ¿El control es realitza de manera sistemàtica i amb la freqüència necessària per complir el seu objectiu?
- S'han establert i definit terminis d'execució del control, revisió i supervisió?
- ¿Es produeix un seguiment de la seva execució en els terminis establerts?

3. Determinació i definició del responsable del control, es qualificarà en:

- Molt deficient
- Insuficient
- Millorable
- Apropiat

Segons la resposta que s'obtingui a les preguntes següents:

- ¿Hi ha responsables predefinitos de supervisar la correcta execució del control?
- ¿Hi ha una supervisió constant dels responsables de l'execució del control?
- ¿Hi ha entre les responsabilitats dels llocs existents la correcta supervisió del control esmentat, i que aquesta estigui lligada a l'avaluació del responsable?

4. Caràcter preventiu o no del control, es qualificarà en:

- Preventiu: serveix per anticipar esdeveniments no desitjats abans que succeeixin.
- Detectiu: permet identificar els riscos en el moment en què es presenten, però no anticipar-los.
- Correctiu: permet revertir o corregir situacions un cop s'hagin produït.

Segons la resposta que s'obtingui de les preguntes següents:

- ¿El control permet actuar de manera que restringeixi la comissió de l'activitat que pot generar el risc, el control facilita o disposa de mecanismes d'informació i identificació d'una amenaça amb prou temps per articular reacció?

- ¿Les persones responsables del control disposen dels recursos, mitjans, autoritat suficient per avortar un perill d'amenaça?
- ¿Hi ha protocols establerts a l'organització per procedir davant d'un risc advertit pel control?

5. Grau d'evidència, es qualificarà en:

- Molt deficient
- Insuficient
- Millorable
- Apropiat

Segons la resposta que s'obtingui a les preguntes següents:

- ¿Hi ha documents, registres que puguin acreditar el compliment del control?
- ¿Els riscos o documents acreditatius del compliment del control es custodien d'una forma eficient i que en garanteixi la no pèrdua, la destrucció, etc.?
- ¿S'ha tingut en compte el període de conservació legal de les evidències que permeten acreditar l'existència del control i el seu compliment?
- ¿Els documents i els mitjans destinats per evidenciar el compliment garanteixen acreditar el registre temporal del seu compliment?

Per tant, l'eficàcia del control, d'assolir un valor determinat, es considera susceptible de reduir la probabilitat del risc, almenys en el pla teòric, donant-nos el valor del risc residual.

- Si el valor de l'eficàcia és de 5, es considerarà una reducció del 80% del valor de la probabilitat d'ocurrència, cosa que implicarà que, a priori, el control sigui "apropiat".
- Si el valor de l'eficàcia és menor de 5 i més gran que 4, es considerarà una reducció del 60% del valor de la probabilitat d'ocurrència, cosa que implicarà que, a priori, el control sigui "millorable".
- Si el valor de l'eficàcia és menor que 4 i més gran que 3, es considerarà una reducció del 40% del valor de la probabilitat, sent el control qualificat d'insuficient".

- Si el valor de l'eficàcia és menor que 3 i més gran que 2, es considerarà una reducció del 20% del valor de la probabilitat d'ocurrència, sent el control qualificat de “deficient”.
- Si el valor de l'eficàcia és menor que 2, es considerarà que no redueix la probabilitat d'ocurrència i el control serà qualificat com a “molt deficient”.

Duta a terme aquesta valoració i determinat quin és el risc residual que presenta cada conducta delictiva, és crític determinar el tractament que es donarà a cadascuna de les valoracions realitzades. És a dir, un cop realitzada l'anàlisi i l'avaluació dels riscos, cal tractar-los per prioritzar la presa de mesures en relació amb aquests i mitigar aquells que es considerin crítics.

Per a cadascun dels riscos significatius, la SMAP establirà un Pla d'Acció individual per processos amb l'objectiu d'arribar a eliminar o, com a mínim, reduir el risc, en què s'inclouran accions, responsables i períodes d'implantació.

5. CUADRE RESUM DE L'ANÀLISI DE RISCOS DELS NOUS TIPUS PENALS MAPA DE RISCOS

Delicte article CP	y	Valor total probabilitat risc	Valor total impacte	TOTAL risc inherent	Total risc residual
Delicte de tracte degradant		2	4	8	MITJA
Delicte d'assetjament sexual		2	4	8	MITJA
Delicte de descobriment i revelació de secrets		2	3	6	MITJA
Delicte d'estafa		3	4	12	ALT
Delicte contra el drets dels treballadors		3	3	9	ALT
Delicte de malversació		3	4	12	ALT